Катонқарағай ауылының дизайн-коды
2026

1-тарау
Жалпы ережелер

Катонқарағай ауылының дизайн-коды Қазақстан Республикасы Құрылыс кодексінің 24-бабының 35) тармақшасына және Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрінің міндетін атқарушының 2026 жылғы 22 мамырдағы № 256 бұйрығына сәйкес әзірленді.

Құжат Катонқарағай ауылының тарихи, ландшафтық-табиғи, функционалдық және жергілікті ерекшеліктерін, сондай-ақ тұрғындар мен аумақ қонақтарының заманауи қажеттіліктерін ескере отырып, ауылдың сәулеттік келбетін қалыптастыру тәртібін айқындайды.

Дизайн-код ауылдың бірегей келбетін сақтауға, оның сәулеттік ортасын үйлестіруге, сондай-ақ барлық тұрғындар мен туристер үшін жайлылықты, қолжетімділікті және қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған.

Ауылдық орта элементтерінің техникалық параметрлері, егжей-тегжейлі сипаттамалары, өлшемдік кестелері мен конструктивтік сызбалары (оның ішінде маңдайшалар, навигация құралдары, шағын сәулет нысандары, қоршаулар және кіреберіс топтарының тораптары) осы Дизайн-кодтың ажырамас қосымшасы болып табылатын Стандарттар альбомында берілген. Қосымшадағы сандық талаптар мен графикалық сызбалар құжаттың мәтіндік бөлігімен бірдей міндетті түрде қолданылады және объектілердің сыртқы келбетін сараптау мен келісудің негізі болып табылады.

Осы құжатта мынадай ұғымдар пайдаланылады:

Дизайн-код — ауыл кеңістігі элементтерінің визуалды құрамдас бөлігін: ғимараттар мен құрылыстардың қасбеттерін, абаттандыру элементтерін, маңдайшаларды, көрсеткіштерді, шағын сәулет нысандарын және ауыл инфрақұрылымының басқа да элементтерін реттейтін талаптар мен қағидалар жиынтығы.

Сәулеттік-ландшафтық орта — адамның өмір сүру жағдайлары мен психофизикалық жай-күйін айқындайтын табиғи жағдайлар мен сәулеттік нысандар үйлескен кеңістік.

Бірыңғай сәулеттік стиль — ауылдың тұтас визуалды бейнесін қамтамасыз ететін сәулеттік, композициялық, түстік және материалдық шешімдер жиынтығы. Негізгі параметрлеріне сыртқы келбет, түстік шешім, қабаттылық, әрлеу материалдары, қоршаулар мен шатыр түрлері жатады.

Абаттандыру элементтері — сәндік, техникалық, жоспарлау және конструктивтік құрылғылар, көгалдандыру элементтері, жарықтандыру, шағын сәулет нысандары (ШСН), ақпараттық қалқандар мен көрсеткіштер.

Ақпараттық конструкция — азаматтарды хабардар етуге және визуалды коммуникацияға арналған абаттандыру объектісі. Ақпараттық конструкцияларға маңдайшалар, ақпараттық стендтер, көрсеткіштер және мекенжай тақтайшалары жатады.

Маңдайша — жеке немесе заңды тұлғаның атауы мен қызмет түрі туралы, ғимаратқа кіреберісте немесе сыртқы қабырғасында орналастырылатын және тауарлар мен қызметтерді тікелей сатумен байланысты емес ақпарат.

Жарнамалық конструкциялар — сыртқы жарнаманы тарату үшін пайдаланылатын құрылыстар, көлемді немесе жазық конструкциялар (экрандар мен электрондық таблоларды қоса алғанда).

Көше жиһазы (жабдықтар) — сәндік сипаттағы және практикалық пайдалануға арналған объектілер (гүл құмыралары, павильондар, күркелер, орындықтар, қоқыс жәшіктері, қоғамдық көлік аялдамалары), ашық кеңістікте орнатылады.

Стационарлық емес сауда объектісі (СЕСО) — жер учаскесімен берік байланысы жоқ уақытша құрылыс немесе уақытша конструкция (дүңгіршектер, павильондар, сауда шатырлары).

Фриз — маңдайшаларды орналастыруға арналған қасбеттің көлденең жазық бөлігі. Әдетте бірінші қабат терезелерінің үстінде немесе кіреберіс тобының қалқасында орналасады.

Морфотип — ауылдық құрылыстың жоспарлау-кеңістіктік ұйымдастырылуының тарихи қалыптасқан түрі.

Ауылдық кеңістік — ауыл тұрғындарының тіршілік әрекетінің және ауыл инфрақұрылымы объектілерінің орналасуының әлеуметтік-мәдени ортасы.

Тірек фрейм (Бірегейлік) — аумақтың бірегей бейнесін қалыптастыратын кеңістіктік контекст маркерлері: жергілікті сәулетке тән нысандар (бөренелі стиль, табиғи материалдардан жасалған бұйымдар — балқарағай, тас), ашық қоршаулар және дәстүрлі пішіндер.

Деструктивті фрейм (Кеңістіктік шу) — ортаның тұтастығын бұзатын визуалды және физикалық қолайсыздық элементтері. Бұған «визуалды қоқыс» жатады: баннерлік маңдайшалар, агрессивті түстер (мысалы, көк профнастил), сымдардың ретсіз орналасуы және ғимараттардың кіреберіс топтарының сыртқы келбетінің сәйкессіздігі.

Транзиттік фрейм (Даму әлеуеті) — одан әрі функционалдық және мағыналық тұрғыдан қайта пайымдауға ресурсы бар, семантикасы айқындалмаған объектілер. Бұл «түсініксіз» болып қалған орындар немесе элементтер, мысалы, визит-орталықтардың алдындағы бос алаңдар, абаттандыруды қажет ететін орындар немесе мағынасын толық ашу үшін мәтіндік түсіндірмені қажет ететін муралдар.

2-тарау. Талдау кезеңі (Зерттеу)

Зерттеудің мақсаты мен әдіснамасы

Зерттеудің мақсаты — Берелдің жергілікті бірегейлігін анықтау, қалыптасқан сәулеттік және визуалды ортаның ерекшеліктерін тіркеу, тұрғындар мен туристердің аумақты пайдалану сценарийлерін зерделеу және оны одан әрі дамыту қағидаттарын айқындау.

Дизайн-код визуалды ережелер жиынтығы ретінде ғана емес, аумақты дамыту құралы ретінде де қарастырылады, ол ауылдың тарихи-мәдени сипатын сақтауға және оны өсіп келе жатқан туристік ағынға бейімдеуге мүмкіндік береді.

Қолданылған құралдар:

Сұхбаттар және антропологиялық аудит: тұрғындармен, нысан иелерімен және жергілікті билік өкілдерімен сұхбат жүргізу.

Фреймдер әдісі (визуалды аудит): ортаның 1000-нан астам фотосуретін «позитивті», «ұнамсыз», «ұнамсыздау», «түсініксіз» санаттары бойынша жіктеу.

Әлеуметтік сценарийлерді талдау: қоғамдық кеңістіктерді, табиғи аумақтарды және туристік маршруттарды пайдаланудың күнделікті және маусымдық сценарийлерін зерттеу.

Тарихи-мәдени талдау: археологиялық мұраны, музейлік және ғылыми материалдарды, жергілікті аңыздар мен тұрғындардың ауызша әңгімелерін зерделеу.

Әлеуметтік-мәдени және географиялық контекст

Берел археологиялық ортасы бірегей табиғи ортада орналасқан. Ауыл Берел қорғандарының археологиялық кешеніне жақын орналасқан және Долина царей бейнесімен, сақ мұрасымен, таулы ландшафтпен және Бухтарма өзенімен байланысты.

Туристік өзгеріс: дәстүрлі ауыл экономикасы біртіндеп қонақ үйлері, жергілікті өнімдері және туристік сервистері бар қонақжайлылық экономикасымен толықтырылуда.

Маусымдылық: негізгі белсенділік жылы мезгілге келеді; қыста қоғамдық және туристік өмір айтарлықтай төмендейді.

Негізгі сын-қатер: туристік инфрақұрылымды дамыту Берелді жаппай туристік аттракционға айналдырмай және ауылдық ортаның сипатын жоғалтпай жүзеге асырылуы тиіс.

Бір ескерту: «Долина царей» дегенді финалдық қазақша нұсқада «Патшалар алқабы» деп берген дұрыс. Егер бұл ресми туристік бренд ретінде орысша бекітілмеген болса, мен келесі беттерде «Патшалар алқабы» деп бірізді қолданамын.

Аумақтың бірегейлігі («Орын рухы»)

Зерттеу барысында Катонқарағайдың визуалды стилінің негізіне айналған «мағыналық тіректер» анықталды:

Материалдар: басты құндылық — балқарағайдан бөрене қима технологиясымен салынған үйлер. Тұрғындар оларды «тастай берік» деп сипаттайды.

Символика: Мұзтау (Белуха) тауының бейнесі, жазушы Оралхан Бөкейдің мұрасы және Берел қорғандарының археологиялық мотивтері (сақ грифондары, әшекейлер).

Түстік код: «Тірі табиғат» палитрасы — тас, жер, қылқан жапырақ және биік таулы аспан түстері. Көк түс тарихи тұрғыдан рухани маңызы бар нысандарға (мешіт, зират) тән.

Кешенді визуалды аудит (Фреймдер әдісі)

«Әдемі/әдемі емес» деген субъективті бағалаудың орнына орта үш кәсіби санатқа (фреймге) бөлінді:

Жергілікті бірегейлік маркерлері (Тірек фрейм):

Ашық ағаш қоршаулар («бөренелі стиль»).

Материалдардың табиғи ескіру белгілері бар ғимараттар (тастағы патина, күмістенген ағаш), заманауи «арзан» жөндеусіз.

Визуалды шу мен теңгерімсіздік аймақтары (Деструктивті фрейм):

Агрессивті түс: шатырларда ашық қызыл, көгілдір және көк профнастилді пайдалану табиғи ландшафтпен үйлеспейді.

Материалдық ретсіздік: табиғи ағаштың фактурасын жауып тұратын сайдинг пен баннерлер.

Инженерлік ластану: ретсіз тартылған сымдар шоғыры және қасбеттерді «жамау» тәсілімен жөндеу.

Мағыналық даму әлеуеті (Транзиттік фрейм):

Жетілдіруді қажет ететін нысандар: ескі шіркеу (әлеуетті тарихи хаб), визит-орталық алдындағы бос алаңдар, түсіндірме мәтіндері жоқ муралдар.

Кеңістіктік сценарийлер және проблемалық аймақтар картасы

Күнделікті өмірді талдау аумақты пайдаланудағы маңызды алшақтықтарды анықтады:

Көліктік диссонанс: жазда тұрғындардың 52%-ы жаяу жүреді, алайда тротуарлардың болмауына байланысты жолдың көлік жүретін бөлігімен жүруге мәжбүр. Қыста автокөлікке тәуелділік 54,4%-ға дейін артады.

«Үшінші орындардың» тапшылығы: тұрғындарға кофеханалар, саябақтар, кинотеатрлар және шығармашылық шеберханалар аса қажет. Қазіргі уақытта ауыл өмірінің негізгі орталығы — тек «Базар».

Қызмет көрсету кедергісі: жергілікті тұрғындарға туристерге қызмет көрсетуден гөрі қолөнер және қолмен жұмыс істеу жақынырақ. Бұл өндірістік алаңдарды (шеберханаларды) құру қажеттілігін негіздейді.

ЗЕРТТЕУ АУМАҒЫ
АВТОМОБИЛЬ ҚОЗҒАЛЫСЫ
ХАЛЫҚҚА ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ ОБЪЕКТІЛЕРІ
ӘКІМШІЛІК ОРТАЛЫҚ

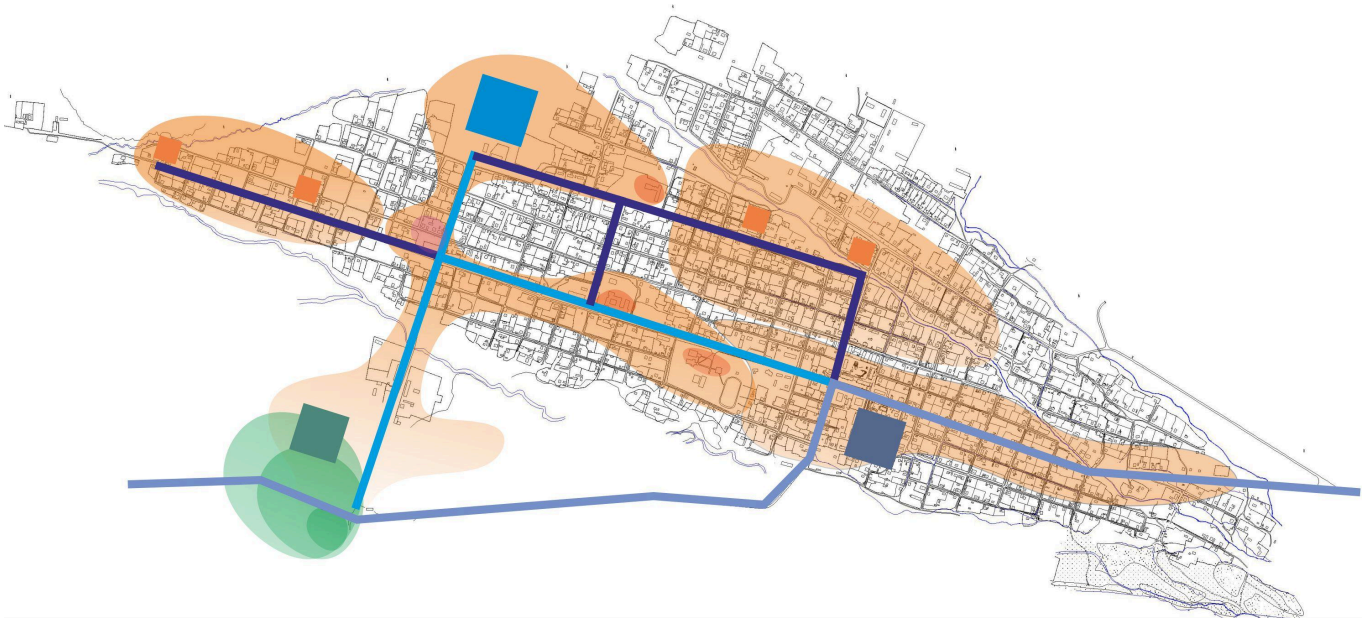
Стратегиялық аймақтарға бөлу

Теңгерімді даму үшін дизайн-код полицентрлік модельді (бірнеше тартылыс орталығын құруды) ұсынады:

«Базар» полицентрі: сауда қызметі мен жарнаманы ретке келтіру.

«АРТПАРК» полицентрі: тұрғындарды экономикаға тартуға арналған ауыл ішіндегі шығармашылық орталық (шеберханалар, фестивальдер).

Эко-хаб: кіреберіс тобы және Визит-орталық.

3-тарау
Жобалау кезеңі (Стандарттар альбомы)

Сәулеттік-ландшафтық орта және түстік шешімдер

Катонқарағай ауылының түстер палитрасы қоршаған тау ландшафтымен және табиғи материалдармен үйлесімге негізделген. Қасбеттер мен қоғамдық кеңістіктер үшін базалық шешімдер ретінде табиғи реңктер белгіленген.

Жасыл түс пен жер реңктері ормандар мен таулы аймақтардың табиғи байлығын бейнелеп, сәулет пен ландшафт арасындағы табиғи үйлесімді қалыптастырады.

RGB 107 112 42
CMYK 55 38 100 25

RGB 69 53 40
CMYK 55 64 75 58

RGB 227 144 48
CMYK 10 50 100 0

Беж реңктері көшпелі мәдениеттің жұмсақтығы мен табиғилығын жеткізіп, ауыл тұрғындарының тұрмысында жүн мен киізді дәстүрлі пайдалануға сілтеме жасайды.

RGB 163 151 125
CMYK 38 36 55 4

RGB 213 207 183
CMYK 17 15 30 0

RGB 82 88 44
CMYK 68 45 100 40

Бейтарап акценттер тобына қар басқан тау шыңдарын еске түсіретін ақ және сұр түстер, сондай-ақ тереңдік пен контраст беретін әрі дәстүрлі қазақ ою-өрнектерімен байланыс қалыптастыратын қара түс кіреді.

RGB 39 36 36
CMYK 0 8 8 85

RGB 85 85 85
CMYK 0 0 0 15

RGB 255 255 255
CMYK 0 0 0 0

Қою көк, теңіз толқынының түсі және ашық беж түс палитраны толықтырып, өңірдің таза тау өзендерін, ғасырлық мұздықтарын және биік таулы аспанын бейнелейді.

RGB 4 38 61
CMYK 98 78 49 53

RGB 81 168 177
CMYK 60 20 0 20

RGB 253 249 222
CMYK 0 2 12 1

Қаріптер жүйесі

Ауылдың визуалды сәйкестендіру жүйесі оқылымдылық пен эстетикалық қағидаттарға негізделеді. Негізгі қаріптер — геометриялық гротеск **Montserrat** (тақырыптар мен навигация үшін) және гуманистік **Roboto** (қосымша ақпарат үшін).

Беттеу қағидалары әріптердің пропорцияларын бұрмалауға және сыртқы навигацияда курсивті пайдалануға тыйым салады; тарихи нысандарда кертікті қаріптерді, ал заманауи нысандарда кертіксіз қаріптерді пайдалану ұсынылады.

Қосымшаның 1-бөлімі (2–3-парақтар)

Маңдайшалар мен ақпараттық конструкциялар стандарттары

Катонқарағай ауылында ақпарат тасымалдағыштарды орналастыру визуалды шуды азайтуға және ғимараттардың сәулеттік құндылығын сақтауға бағытталған. Дизайн-код конструкцияларды үш түрге бөледі:

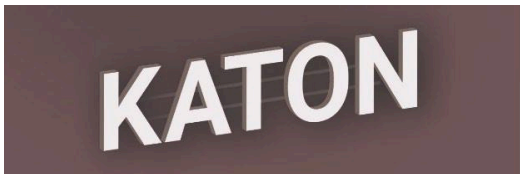
Ақпараттық конструкция — анықтамалық функция атқаратын абаттандыру нысаны (маңдайшалар, көрсеткіштер, мекенжай тақтайшалары).

Маңдайша — ұйымның кіреберісінде немесе қасбетінде орналастырылатын оның атауы мен қызмет түрі туралы мәліметтер.

Сыртқы (көрнекі) жарнама объектісі — коммерциялық ақпаратты тарату үшін пайдаланылатын көлемді немесе жазық конструкциялар (экрандар, таблолар).

Ауылда рұқсат етілген маңдайшалардың негізгі түрлері

Негізсіз маңдайша: қасбетке тікелей бекітілетін жеке көлемді таңбалар немесе логотип. Бұл сәулетті барынша аз бұрмалайтын ең қолайлы формат.

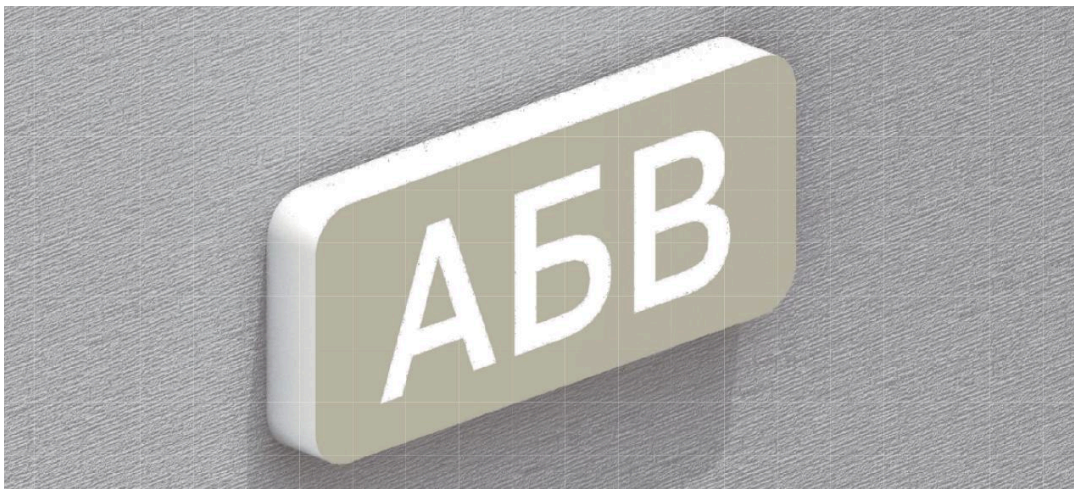

Негізі бар маңдайша: сіңдіргіш құраммен өңделген ағаштан, металдан немесе композиттік материалдардан жасалған сәндік панельдегі конструкция.

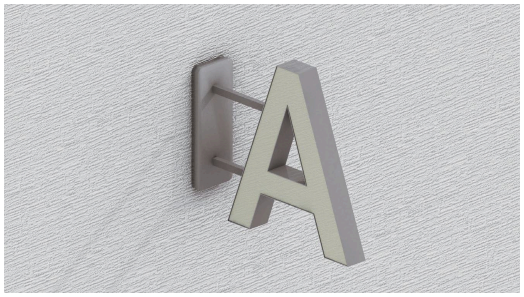

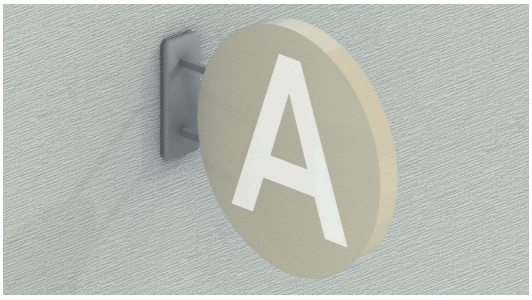

Жарық қорабы: ішкі жарықтандыруы және жарықты шашырататын материалдан жасалған алдыңғы панелі бар көлемді конструкция.

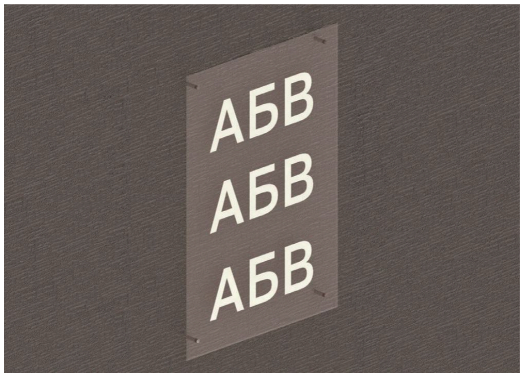

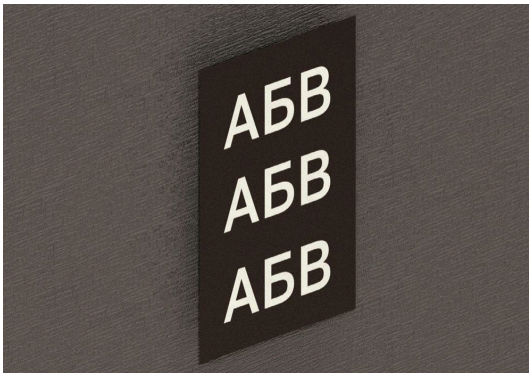
Панель-кронштейн: қасбетке перпендикуляр бекітілетін, кемінде 2,5 метр биіктікте орналасатын конструкция.

Ақпараттық тақтайша: кіреберістің жанында орналастырылатын, қысқаша ақпарат берілген тікбұрышты конструкция (металл, ағаш, органикалық шыны).

Рәсімдеу мен орналастырудың жалпы қағидалары

Орталық ось қағидаты: маңдайшалар кіреберістің орталық осі бойынша немесе фриз шегіндегі жарық өткізетін конструкциялардың (терезелердің) үстінде қатаң орналастырылуы тиіс.

Фризді рәсімдеу: фриз және оның конструктивтік жиектемесі біртұтас элемент ретінде қабылдануы тиіс. Көрінетін жақтаулар, профильдер, бұрыштық элементтер және жиектеменің өзге де бөліктері фриздің түсімен бірдей орындалып, контрастты түспен ерекшеленбеуі тиіс. Фризді ғимарат қасбетінен визуалды түрде бөліп көрсететін контрастты жиектемені қолдануға жол берілмейді.

Бірыңғай көлденең сызық: бір қасбетте бірнеше ұйым орналасқан жағдайда барлық маңдайшалар фриздің ортасындағы бірыңғай көлденең ось бойынша теңестіріледі.

Қасбетті сақтау: суреттер мен жазуларды қабырға бетіне тікелей түсіруге тыйым салынады. Монтаждау кезінде зақымдалған қасбеттер міндетті түрде қалпына келтірілуі тиіс.

Маңдайшалардың техникалық параметрлері және оларды қасбеттерге байланыстыру қағидалары Қосымшаның 2-бөлімінде көрсетілген.

Қашықтық: ақпарат тасымалдағыштар мемориалдық тақталар мен жол белгілерінен кемінде 2 метр қашықтықта орналасуы тиіс.

Әйнектеу: витриналардағы ақпарат (үлдір, жапсырмалар) ойық ауданының 30%-нан аспауы және тек ішкі жағынан жапсырылуы тиіс.

Ауылдық навигация жүйесі

Жалпы қағидаттар және климатқа бейімдеу

Ауылдық навигация — тұрғындар мен туристердің ауыл кеңістігінде бағдарлануын қамтамасыз ететін маңдайшалар, көрсеткіштер және ақпараттық стендтер кешені. Катонқарағай ауылының қатаң климатын ескере отырып, материалдарға ерекше талаптар қойылады:

Мұзdануға төзімділік: мұз бен конденсаттың түзілуіне жол бермеу үшін беттер су өткізбейтін қасиетке ие болуы тиіс. Ұялы поликарбонатты және қалыңдығы 3 мм-ден аз акрил пластигін пайдалануға тыйым салынады.

Пішін геометриясы: қар жиналуы мүмкін ұсақ көлемді бөлшектерді пайдалануға тыйым салынады. Ылғалдан қорғау үшін конструкциялар герметикалық болуы тиіс.

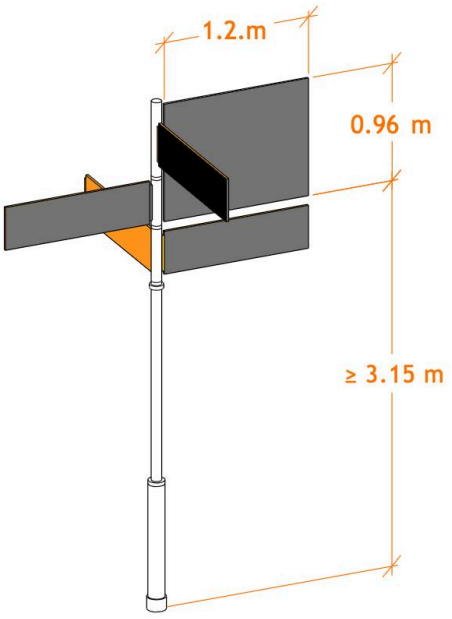
Шағылыспайтын жабын: күн сәулесінде оңбайтын, күңгірт және жарықты шағылыстырмайтын материалдар қолданылады

Жалаушалы көрсеткіштер мен стелалар

Жеке тұрған навигация элементтері жаяу жүргіншілер мен көлік қозғалысын бағдарлаудың негізгі тораптары болып табылады:

Жалаушалы көрсеткіштер: тіректерге (бағандарға) бекітіледі, бұл ретте бір бағанға бестен артық көрсеткіш орналастыруға жол берілмейді. Төменгі тақтайшаның жерден ең аз биіктігі — 2,5 метр.

Қосымшаның 3-бөлімі (5–8-парақтар)

Орналастыру қағидаты:
Егер көрсеткіш бағанның ортасына бекітілсе және онда бағыттауыш жебе болмаса, тақтайша өзі атаған көшеге қатаң параллель орналасуы тиіс.

Стелалар: ені бойынша үш нұсқаға (200, 250 және 400 мм) және биіктігі бойынша 2000–2300 мм аралығына бөлінеді. Ірі стелаларда міндетті түрде жергілікті жердің картасы және нысандар туралы толық ақпарат болуы тиіс.

Үй және мекенжай көрсеткіштері

Ауылдың мекенжай жүйесі үшін оның бірегейлігін айқындайтын бірыңғай рәсімдеу стандарты белгіленеді:

Көрсеткіштердің түстік безендірілуі нысанның мақсатына қарай айқындалады:

Әкімшілік ғимараттар үшін жасыл фон пайдаланылады;

Тұрғын үйлер үшін қоңыр фон пайдаланылады.

Екі жағдайда да мәтін мен үй нөмірлері бозғылт сары түспен орындалады.

RGB 107 112 42
CMYK 55 38 100 25

RGB 81 19 6
CMYK 0 77 93 68

RGB 253 249 222
CMYK 0 2 12 1

Туристік навигация және тақтайшалар

Көрікті жерлерді таныту үшін мамандандырылған ақпарат тасымалдағыштар пайдаланылады:

Ақпараттық тақтайшалар: ескерткіштер мен табиғи нысандар туралы ақпарат береді. Ақпараттық беттің көлбеу бұрышы оның биіктігіне байланысты:

170 см биіктікте — 90°,
120 см биіктікте — 60°,
100 см биіктікте — 45°,
ал төмен пюпитрлер үшін (80 см) — 30°.

Ақпараттық стендтер: тарихи анықтамаларды, нысанды пайдалану қағидаларын және ауылдың цифрлық порталына өтуге арналған QR-кодтарды қамтуы тиіс. Туристік аймақтарда стелалар Wi-Fi желісіне тегін қол жеткізу нүктелері ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Әмбебап дизайн (Инклюзивтілік)

Навигация азаматтардың барлық санаттары үшін қолжетімді болуы тиіс:

Көру қабілеті нашар адамдар үшін: көрсеткіштер 1,5 метр биіктікте орналастырылады, ақпарат міндетті түрде Брайль қарпімен қайталанады. Қысқы жағдайлар үшін ілінісу коэффициенті 0,4-тен жоғары тактильді төсем (бетон плиталар немесе полиуретан) қолданылады. Қауіпті учаскенің басталуына дейінгі қашықтық — 0,6 м, бедер тереңдігі — 5 мм.

Есту қабілеті нашар адамдар үшін: әлеуметтік маңызы бар ғимараттардың (мектептер, әкімдік) кіреберістерінде айқын визуалды индикациясы бар жарық маяктарын орнату ұсынылады.

Көліктік навигация

Қоғамдық көлік аялдамаларындағы элементтер мыналарды қамтиды:

Аялдама белгілері: жаяу жүргіншілердің басынан жоғары көрінуі үшін белгінің төменгі жиегі 2,5 метрден төмен болмауы тиіс.

Қозғалыс кестесі бар стендтер: 900–1800 мм биіктік аралығында орналастырылады; бұл ретте арба пайдаланатын адамдар үшін аса маңызды ақпарат 1,7 метрден жоғары орналастырылмауы тиіс.

Техникалық талап: навигацияның барлық элементтері берік бетон немесе шойын іргетасқа орнатылып, вандализмге төзімді материалдардан (металл, сіңдіргіш құраммен өңделген ағаш, тас) жасалуы тиіс.

Ғимараттардың қасбеттерін рәсімдеу және әрлеу

Қасбеттердің жай-күйіне қойылатын жалпы талаптар

Ауылдың сәулеттік келбетін қалыптастыру құрылыстың тұтастығы мен біркелкілігін сақтауға негізделеді. Қабырғалардың жекелеген бөліктерін әртүрлі реңктермен «жамау» тәсілімен жөндеуге және бояуға жол берілмейді; бүкіл ғимараттың әрлеу түсі мен фактурасы біркелкі болуы тиіс.

Реставрация немесе косметикалық жөндеу жүргізілген кезде тарихи деректер мен ғимараттың бастапқы жобасы ескерілуі тиіс. Олар болмаған жағдайда түстік шешім Дизайн-кодтың бекітілген палитрасына және Стандарттар альбомына сәйкес қабылданады.

Әрлеу материалдарының регламенті

Материалдарды таңдау кезінде өңірдің қатаң климаты мен экологиялық қағидаттар ескерілуі тиіс.

Пайдалануға тыйым салынады: сайдингті (қасбеті магистральдық көшелерге шығатын барлық ғимараттар үшін. Балама ретінде ағаш фактурасын имитациялайтын термопанельдерді немесе табиғи балқарағайды пайдалану ұсынылады).

Сондай-ақ профильденген металл табақты (өнеркәсіптік аумақтарды қоспағанда) және боялмаған жалпақ хризотилцемент табақтарды пайдалануға тыйым салынады.

Пайдалануға ұсынылатын материалдар:

Табиғи ағаш және тас: қасбеттерді, іргетастарды және цокольдерді қаптауға арналған басым материалдар, олар «асыл қартаюды» және ландшафтпен үйлесімділікті қамтамасыз етеді.

Кірпіш (әсіресе табиғи): тұрғын және қоғамдық ғимараттарды қаптауға, сондай-ақ шағын сәулет нысандарына (бағандар, қоршаулар) ұсынылады, дәстүрлі құрылысқа жылылық пен құрылымдылық береді.

Металл (соғылған және боялған): дәстүрлі ою-өрнекте және қолөнерде (қақпалар, қоршаулар, шамдар, сүйеніштер), сондай-ақ көше навигациясы мен ақпараттық тақтайшаларда қолданылады.

Шыны және жарық өткізгіш конструкциялар: дәстүрлі мотивтері бар витражды терезелер арқылы қоғамдық ғимараттарға жеңілдік беру үшін, сондай-ақ қалқалар, күркелер мен павильондар конструкцияларында қолданылады.

Тоқыма материалдары: уақытша конструкциялар (киіз үйлер, фестиваль шатырлары) жасау үшін ұсынылады, көше декорациялары мен іс-шараларға арналған қалқалар үшін қолданылып, ортаға этникалық реңк береді.

Саз және сылақ: дәстүрлі қазақ тұрғын үйлеріне сілтеме жасайтын төл стиль қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Экологиялық композиттік материалдар: ағаш пен тасты имитациялайтын сапалы панельдер, террасалық тақтай.

Шатыр материалдары: фальцты шатыр, металл жабынқыш (RAL 7005, 8017, 6020 түстері). Мешіттердің және зираттар аумағында орналасқан объектілердің шатырларын қоспағанда, көк және көгілдір түсті шатыр жабындарын пайдалануға жол берілмейді.

Ағаш құрылыстар: бастапқы материалдарға ұқсас материалдарды қолдана отырып қана реставрациялануға тиіс, оның ішінде ойылған элементтер қалпына келтіріледі.

Жылу оқшаулау: қабырғаларды ішінара («жамау» түрінде) жылу оқшаулауға тыйым салынады; бұл жұмыстар бүкіл ғимарат бойынша кешенді түрде жүргізілуі тиіс.

Инженерлік жабдықты орналастыру

Қасбеттердің эстетикасын сақтау үшін мынадай шектеулер енгізіледі:

Кондиционерлер: басты қасбеттерден аула жаққа көшірілуі немесе қабырға түсіне сәйкес арнайы қораптармен жасырылуы тиіс.

Сымдар мен құбырлар: электр желілерін қабырға ішінде жүргізу немесе қораптарға жасыру қажет. Қасбет бойымен жүргізуге жабдықты қасбет түсіне бояу шартымен тек қатаң тік немесе көлденең бағытта жол беріледі.

Сәулеттік-көркемдік безендіру

Муралдар мен стрит-арт объектілерін өзіндік көркемдік құндылығы жоқ ғимараттардың тұйық бүйір қабырғаларында орналастыру ұсынылады. Қолданыстағы тарихи мозаикаларды сақтау қажет; оларды жарнамалық конструкциялармен немесе инженерлік желілермен жабуға жол берілмейді. Паблик-арт объектілерін орналастыру Қазақстан Республикасының заңнамасы мен осы Дизайн-код талаптарын сақтай отырып жүзеге асырылады.

Техникалық ескертпе: әртүрлі сыныптағы объектілер үшін (жеке тұрғын үйлерден қоғамдық орталықтарға дейін) әрлеуді таңдағанда материалдардың жанғыштық тобын (Г1–Г4) ескеру қажет, басымдық әлсіз жанғыш нұсқаларға беріледі.

Қоғамдық кеңістіктерді абаттандыру

Көше жиһазы (отыру орындары)

Ауылдық қоғамдық кеңістіктерде отыру орындарын орналастыру жайлы әрі қолжетімді орта қалыптастыру үшін міндетті болып табылады. Дизайн-код жабдықтардың нақты типологиясы мен пайдалану қағидаларын белгілейді:

Мақсаты бойынша типология:

Орындық — арқалығы жоқ, қысқа мерзімді демалысқа арналған конструкция. Қарқынды көшелер бойында, алаңдарда және транзиттік сквелерде орнату ұсынылады.

Арқалығы бар орындық — ұзақ уақыт жайлы отыруды қамтамасыз ететін конструкция. Рекреациялық аймақтарда, саябақтарда және туристік маршруттарда қолданылады.

Орындықтар композициясы — қарым-қатынас аймақтарын қалыптастыруға арналған, бірыңғай стильмен біріктірілген модульдік отыру топтары.

Арнайы нысандар: туристік маршруттарда қалқалармен жабдықталған пикник үстелдері мен орындықтарын орнатуға жол беріледі.

Техникалық габариттер мен параметрлер:

Отыру биіктігі: стандартты — жер деңгейінен 0,42–0,48 м. Халықтың жүріп-тұруы шектеулі топтары (МГН) үшін — тұруды жеңілдету мақсатында алға қарай аздап еңістелген 0,38–0,58 м.

Отыру тереңдігі: кәдімгі орындық үшін — 0,45–0,6 м; терең релаксациялық модельдер үшін — 1–1,5 м; жатын орындар үшін — 2,5 метрге дейін.

Балама шешімдер: орын тапшылығы кезінде тас немесе бетон парапеттерге ағаш төсемдер орнатуға жол беріледі.

Қосымшаның 4-бөлімі

Материалдар және қауіпсіздік:

Басым материалдар: табиғи ағаш және сапалы композиттер. Негіздері қою түсті металдан, ағаштан немесе габиондардан жасалады.

Жылулық жайлылық: күн сәулесінде қызған кезде күйік тудыруы мүмкін материалдарды пайдалануға тыйым салынады. Барлық жабындар оңуға төзімді болуы тиіс.

Климаттық фактор: жазғы кезеңде отыру орындарын көлеңкеде орналастыру немесе жеке қалқалармен жабдықтау қажет.

Орналастыру қағидалары:

Орындықтар тротуардың транзиттік бөлігінен тыс арнайы ойықтарда («қалталарда») орналастырылып, жаяу жүргіншілер қозғалысына кедергі келтірмеуі тиіс.

Қоқыс жәшіктерінің жанында орнатылған кезде орындықтың шеткі бөлігінен кемінде 0,5 м және 1 метрден аспайтын қашықтық сақталуы тиіс.

Қоқыс пен ҚТҚ жинау жүйесі

ҚТҚ (қатты коммуналдық қалдықтар) — тұтыну процесінде тұрғын үй-жайларда пайда болатын қалдықтарды білдіретін қазіргі нормативтік термин.

Тазалықты сақтау қатты коммуналдық қалдықтарды (ҚТҚ) жинаудың эстетикалық және функционалдық жүйесі арқылы қамтамасыз етіледі.

Қоқыс жәшіктері: басқа жиһаз элементтерімен бірыңғай дизайнда болуы және іргетасқа берік бекітілуі тиіс. Қоқыс жәшіктері орындықтың шетінен 50 см-ден 1 метрге дейінгі қашықтықта орналастырылады. Темекі шегуге арналған орындарда ғимарат кіреберістерінен кемінде 5 метр қашықтықта күлсалғышы бар қоқыс жәшіктерін орнату міндетті.

Қоқыс жинау алаңдары: контейнерлік алаңдарды жалпы пайдаланылатын аумақтарда және басты көшелер бойында орналастыруға тыйым салынады. Олар тек аула ішіндегі аумақтарда немесе негізгі қасбеттерден жасырылған учаскелерде орналасуы тиіс.

Типология: көлемі 50–120 л қоқыс жәшіктерін, бөлек жинауға арналған секцияларды және жануарлар қалдықтарына арналған мамандандырылған ыдыстарды қамтиды.

Функционалдық жарықтандыру жүйесі

Жарықтандыру жаяу жүргіншілер мен көліктің қауіпсіз қозғалысын қамтамасыз етуі, ауылдың сәулеттік келбетін айқындауы және тұрғын аймақтар мен табиғи ландшафтта «жарық ластануын» тудырмауы тиіс.

Жарықтың техникалық параметрлері

Түс температурасы: жарық көздерін тек 2700–4000 K диапазонында (жылы ақ және бейтарап ақ жарық) пайдалануға жол беріледі.

Суық спектрге тыйым салу: температурасы 4000 K-ден жоғары шамдарды пайдалануға қатаң тыйым салынады, өйткені суық көгілдір реңкті жарық Алтайдың табиғи ортасымен үйлеспейді және кеңістіктің визуалды тұтастығын бұзады.

Сапа және қорғаныс: шамдардың қорғаныс класы IP65-тен төмен емес және соққыға төзімділік индексі IK8-ден төмен емес болуы тиіс.

Жабдықтың эстетикасы және визуалды келбеті

Түсті декорацияға тыйым салу: ашық түсті жарық беретін ендірмелері, жолақтары немесе контурлық жарықтандыруы бар тіректер мен шамдарды (әсіресе көк, қызыл және көгілдір түстерді) пайдалануға жол берілмейді. Мұндай элементтер ландшафтық үйлесімділікті бұзатын «визуалды шу» ретінде танылады.

Тіректер дизайны: конструкциялар қою сұр түсті (графит) металдан немесе қорғаныш сіңдіргішпен өңделген ағаштан (балқарағай) жасалуы тиіс. Пішіні — ықшам, артық декорсыз.

Жарық түсі: функционалдық және сәулеттік жарықтандыру жүйесінде белгіленген түс температурасы диапазонындағы ақ жарық қолданылады. Тұрақты жарықтандыру үшін қанық түсті сәулені пайдалануға жол берілмейді.

Инженерлік инфрақұрылым және кабельдік желілер

Жерасты төсемі: жаңа жарықтандыру желілері үшін кабельдерді негізінен жер астымен жүргізу көзделуі тиіс. Көшелерді реконструкциялау кезінде техникалық мүмкіндік болған жағдайда және заңнама мен техникалық нормалардың талаптарына сәйкес қолданыстағы әуе желілерін кезең-кезеңімен жер астына көшіру ұсынылады.

«Апаттық ілмектерді» болдырмау: жерасты желілерін жөндеу кезінде мердігер ұйымдардың уақытша әуе жалғамаларын жасауына тыйым салынады.

Пайдалану және қызмет көрсету

Ревизиялық тораптар: әрбір тірек кабельдік қосылыстарға ыңғайлы қызмет көрсету үшін төменгі ревизиялық люкпен жабдықталуы тиіс.

Жиналмалы тіректер: арнайы техниканың кіруі мүмкін емес аймақтарда (тар өткелдер, АртПарк рекреациялық алаңдары) шамдарға жерден қызмет көрсету үшін жиналмалы тіректерді (П-ФГ типті) қолдану қажет.

Терезелерге жарық түсуі: тұрғын үйлердің жанындағы тіректерді жобалау кезінде жарықтың тұрғындардың терезелеріне тікелей түсуін болдырмайтын оптика қолданылуы тиіс.

Қосымшаның 6-бөлімі

Құқықтық негіз

Бөлім талаптары Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрінің міндетін атқарушының 2026 жылғы 22 мамырдағы №256 бұйрығымен бекітілген Дизайн-кодты әзірлеу және бекіту қағидаларына, сондай-ақ Қазақстан Республикасының қолданылатын құрылыс және техникалық нормаларына сәйкес қалыптастырылды. Тірек тораптарының егжей-тегжейлі сызбалары және жабдықтарды орналастыру схемалары Стандарттар альбомында (№1 қосымша) келтірілген.

Автотұрақ кеңістіктері және велоинфрақұрылым

Автотұрақтар: Дизайн-код ашық сызықтық және жазық автотұрақтарды рәсімдеуді регламенттейді. Тұрақ орындарын жаяу жүргіншілер аймағынан көгалдандыру, бағаншалар немесе бедерлі төсем арқылы бөлу ұсынылады. Автомобильдерді қою схемасы көше санатын, қозғалыс қауіпсіздігін және қолданыстағы нормаларды ескере отырып айқындалады.

Велотұрақтар: басым нысан — тот баспайтын болаттан жасалған П-тәрізді доға. Конструкциялар ғимарат қабырғаларына параллель (0,4 м шегініспен), жақсы жарықтандырылған және бейнебақылауы бар орындарда орнатылады. Велотұрақтарды көгалдарда және жолдың көлік жүретін бөлігінде орналастыруға тыйым салынады.

Инклюзивтілік: көше бойындағы автотұрақтардың бойында ені кемінде 1,2 метр техникалық тротуар және өткелдерде тротуарлық шығыңқылар орнату міндетті.

Техникалық ескертпе: абаттандырудың барлық элементтері вандализмге төзімді материалдардан жасалып, іргетасқа сенімді анкерлік немесе бетондық бекітпесі болуы тиіс.

Қосымшаның 7-бөлімі

Көгалдандыру және ландшафтық дизайн

Функциялар және негізгі қағидаттар

Жасыл желектер (ағаштар, бұталар және шөптер) ауылдың сәулеттік-ландшафтық ортасының негізі болып табылады және экологиялық, эстетикалық әрі әлеуметтік функцияларды атқарады. Өсімдіктер көлеңке береді, шу деңгейін төмендетеді және көмірқышқыл газын сіңіріп, жайлы микроклимат қалыптастырады.

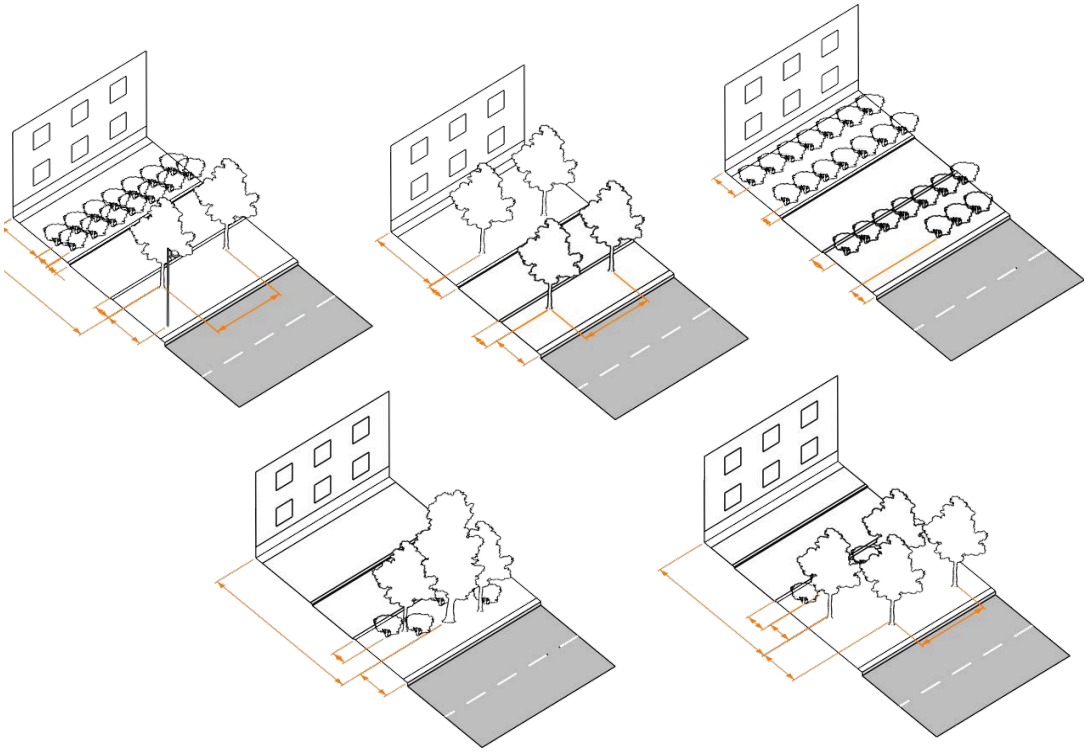
Ауылдық кеңістіктерді жобалау кезінде қатаң климатқа бейімделген және өңірдің табиғи кодымен үйлесетін жергілікті өсімдік түрлеріне (балқарағай, қайың, самырсын) басымдық беріледі.

Көгалдандыру нысандары мен типологиясы

Отырғызу тәсілін таңдау аумақтың функционалдық мақсатына және жерасты коммуникацияларының болуына байланысты:

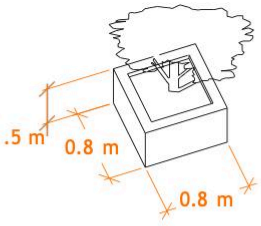
Ашық топырақ: массивтерді, топтық және жеке отырғызуларды, аллеялар мен тірі қоршауларды қалыптастыруды қамтитын негізгі әдіс.

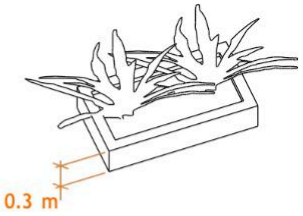
Сызықтық көгалдандыру: ауылдың «жасыл қаңқасын» қалыптастыру үшін жолдар, жаяу жүргіншілер маршруттары және автотұрақтар бойына кең тәжді ағаштарды қатарлап отырғызу.

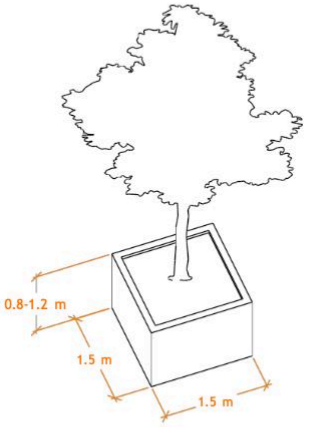

Көтеріңкі және контейнерлік көгалдандыру: жағдайы шектеулі немесе инженерлік желілер бар орындарда қолданылады. Биіктігі 0,5–1,2 метр стационарлық және жылжымалы контейнерлер пайдаланылады.

Контейнерлік көгалдандыру
- стационарлық контейнер
- жылжымалы контейнер

Тік көгалдандыру: ғимараттардың тұйық қасбеттерін, тіреу қабырғалары мен перголаларды безендіру, сондай-ақ визуалды өтімді шекаралар қалыптастыру үшін ұсынылады.

Арық жүйесі және суару

Нөсер ағындарын бұру және өсімдіктердің тіршілігін қамтамасыз ету үшін ауылда ашық арық жүйелеріне басымдық беріледі. Арықтар тек суару үшін ғана емес, Катонқарағай ауылының бірегейлігінің маңызды элементі болып табылады. Жабық нөсерлік құбырларды қыста қатып қалуына жол бермеу мақсатында арық салу техникалық тұрғыдан мүмкін емес жерлерде ғана пайдалануға жол беріледі

Қоршауларға балама ретінде көгалдандыру

Жолдар бойында ұзын металл жаяу жүргіншілер қоршауларының орнына көгалдандыруға басымдық берілуі тиіс. Көлік және жаяу жүргіншілер ағындарын бөлу, сондай-ақ көгалдарды қорғау үшін, егер бұл жол қозғалысы қауіпсіздігі талаптарына қайшы келмесе, биіктігі 1,2 метрге дейінгі тірі қоршаулар мен бұталарды пайдалану ұсынылады.

Отырғызу орындарына қойылатын талаптар

Қашықтық: көгалдандыру орындарының ені 1,5–3 метр болуы және жолдың көлік жүретін бөлігінің шетінен 1,2 метр шегініспен орналасуы тиіс.

Техникалық шегіністер: ағаш діңдерінен ақпараттық қалқандарға дейінгі қашықтық кемінде 2,5 метр болуы тиіс.

Өсімдіктерді таңдау: іргетастар мен жол жабынының бұзылуына жол бермеу үшін топырақ кесегінің көлемі мен тамыр жүйесінің дамуын ескеру қажет.

Дизайнерге ескертпе: ландшафтық дизайн бойынша барлық шешімдер ортаның «асыл қартаюына» ықпал етіп, көпжылдық шөптер мен төзімді ағаш түрлерін пайдалану арқылы пайдалану шығындарын барынша азайтуы тиіс.

Қоршаулар. Жалпы қағидаттар мен тыйымдар

Аумақтарды қоршау — шекараларды белгілеуге және қолжетімділікті шектеуге арналған абаттандыру элементі. Дизайн-код ауыл кеңістігінің визуалды өтімділігіне басымдық береді: қоршаулар визуалды кедергілер жасамауы және әлеуметтік бақылауға бөгет болмауы тиіс.

Ғимараттардың басты қасбеттерінің алдында, іргелес көшелер жағынан, егер қауіпсіздік, аумақты функционалдық пайдалану шарттары немесе қолданыстағы нормалар бойынша талап етілмесе, визуалды ашық кеңістікті сақтау және қоршаулар орнатпау ұсынылады.

Бүйірлік өтпелерде немесе ғимараттар арасындағы аралықтарда қоршаулар қасбет сызығының бойымен қатаң орналасуы тиіс.

Көше жағынан визуалды өтімді қоршауларға басымдық беріледі. Тұтас қоршауларға функционалдық, санитариялық, режимдік немесе өзге де нормативтік талаптармен негізделген жағдайларда ғана жол беріледі.

Қосымшаның 5-бөлімі

Материалдар және түстік шешімдер

Қоршаулар қоршаған аумақпен және ғимараттардың сәулетімен стилистикалық тұрғыдан біртұтас болуы тиіс.

Табиғи материалдар: тас пен ағаштан жасалған конструкциялар (басымдық «бөренелі» стильге беріледі) табиғи фактурасын сақтау үшін боялмай қалдырылады. Мөлдір қорғаныш сіңдіргіштерді пайдалануға жол беріледі.

Металл қоршаулар: қою сұр түске (RAL 7005 немесе баламалары) немесе басқа қою бейтарап түстерге боялады. Боялмаған мырышталған профнастилді пайдалануға жол берілмейді.

Техникалық өңдеу: металл міндетті түрде коррозияға қарсы жабынмен өңделеді; ағаш элементтер антисептикпен, ал жермен жанасқан жағдайда битуммен өңделеді.

Жеке тұрғын үй құрылысы (ЖТҚ) аймағындағы қоршаулар

Жеке тұрғын үй учаскелері үшін арнайы қағидалар белгіленеді:

Бағандар арасындағы аралықты толтыру биіктігі **1–1,5 метр** шегінде болуы мүмкін.

Жер деңгейінен биіктігі **0,25 метрден** аспайтын цоколь плитасын орнатуға жол беріледі.

Көше жағындағы толтыру элементтері қоршау ауданының **50%-дан** астамын жаппауы тиіс.

Учаскелер арасындағы шекаралық қоршаулар тұтас болуы мүмкін, бірақ олар көршілес аумақтардың инсоляциясы мен аэрациясын бұзбауы тиіс.

Маңызды ескертпе: қоршау конструкцияларында өткір аяқталатын элементтер болмауы тиіс. Жүктемелерге төзімділікті қамтамасыз ету үшін тіректер іргетасқа бетондау әдісімен орнатылады.

Жаяу жүргіншілер және уақытша қоршаулар

Жаяу жүргіншілер қоршаулары: жол бойында металл секцияларды пайдалануға жол берілмейді, өйткені олар визуалды шу тудырады және ЖКО кезінде жарақат қаупін арттырады. Оларды көгалдандырумен (тірі қоршаулармен) толық ауыстыру қажет. Биіктік айырмасы 0,45 метрден асатын жерлер ерекшелік болып табылады.

Уақытша қоршаулар: құрылыс немесе іс-шаралар кезеңіне орнатылады. Олар модульдік, бірыңғай стильде және түсте орындалып, ақпараттық тақтайшалар немесе брендинг қамтуы тиіс.

Маңызды ескертпе: қоршау конструкцияларында өткір аяқталатын элементтер болмауы тиіс. Жүктемелерге төзімділікті қамтамасыз ету үшін тіректер іргетасқа бетондау әдісімен орнатылады.

4-тарау
Дизайн-код талаптарын бұзғаны үшін жауапкершілік

Осы Дизайн-код талаптарын бұзғаны үшін жауапкершілік Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес айқындалады.

Объектілердің меншік иелері, иелері және өзге де заңды пайдаланушылары ғимараттардың қасбеттерін, ақпараттық конструкцияларды, сәулеттік жарықтандыру жүйелерін және абаттандыру элементтерін Қазақстан Республикасының заңнамасы мен осы Дизайн-код талаптарына сәйкес тиісті техникалық жағдайда ұстауды қамтамасыз етеді.

Сыртқы түріне, габариттеріне және орналастырылуына қойылатын белгіленген талаптарға сәйкес келмейтін ақпараттық конструкциялар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен талаптарға сәйкестендірілуге немесе демонтаждалуға тиіс.

Безендіру элементтерін монтаждау және демонтаждау кезінде азаматтардың қауіпсіздігі, мүліктің сақталуы және жол қозғалысының қауіпсіздігі қамтамасыз етілуі тиіс. Ғимараттардың конструктивтік және сәулеттік элементтерін зақымдауға, сондай-ақ қасбеттердің сәулеттік бөлшектерін жабуға жол берілмейді.

Маңдайшаларды, навигациялық элементтерді және сыртқы жарнама объектілерін орналастыру Қазақстан Республикасының заңнамасында және осы Дизайн-кодта белгіленген тәртіп пен талаптарды сақтай отырып жүзеге асырылады.

Дизайн-код талаптарының сақталуын бақылауды уәкілетті мемлекеттік органдар өз құзыреті шегінде Қазақстан Республикасының Құрылыс кодексіне және Қазақстан Республикасы Өнеркәсіп және құрылыс министрінің міндетін атқарушының 2026 жылғы 22 мамырдағы №256 бұйрығымен бекітілген Дизайн-кодты әзірлеу және бекіту қағидаларына сәйкес жүзеге асырады.

Катонқарағай ауылының Дизайн-кодына №1 қосымша

Техникалық стандарттар және графикалық регламенттер альбомы

(Жобалаушыларға, конструкция өндірушілеріне және объектілердің меншік иелеріне арналған жұмыс регламенті)

Жалпы техникалық нұсқаулар

Осы қосымшаның сызбалары мен схемаларындағы барлық сызықтық өлшемдер, егер өзгеше көрсетілмесе, миллиметрмен (мм) берілген.

Көрсетілген габариттерді, шығыңқыларды, биіктіктерді және материалдарды сақтау объектілердің сыртқы келбетін жергілікті атқарушы органдармен келісу кезінде қатаң міндетті болып табылады.

Конструкцияларды өндіру кезінде аязға төзімділігі жоқ (-40°C-тан төмен температурада пайдалануға жарамсыз) материалдарды, оның ішінде ұялы поликарбонат пен жұқа акрилді пайдалануға тыйым салынады.

Түстік шешімдер осы альбомда көрсетілген «Тірі табиғат» палитрасының кодтарына (RAL/CMYK) қатаң сәйкес келуі тиіс.

Қосымша бөлімдері

1-бөлім: Графикалық және қаріптік жүйе.
2-бөлім: Маңдайшалар және ақпараттық конструкциялар.
3-бөлім: Ауылдық навигация элементтері.
4-бөлім: Қоршаулар регламенті.
5-бөлім: Жарықтандыру және инженерлік тораптар.
6-бөлім: Абаттандыру және инклюзивті орта тораптары.

1-БӨЛІМ. ГРАФИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ҚАРІПТІК ЖҮЙЕ

Типографика және қаріптер иерархиясы

«Montserrat (Bold/ExtraBold)» — негізгі тақырыптық қаріп. Ұйым атаулары, негізсіз маңдайшалар және стелалардағы бас жазулар үшін қолданылады.

Кириллица

Кіші әріптер: абвгдежзийклмнопрстуфхцчшщъыьэюя
Бас әріптер: АБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦЧШЩЪЫЬЭЮЯ

Латын қарпі

Кіші әріптер: abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
Бас әріптер: ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

«Roboto (Regular/Medium)» — ақпараттық қаріп. Мекенжайлар, жұмыс режимдері, туристік тақтайшалардағы сипаттамалар үшін қолданылады.

Кириллица

Кіші әріптер: абвгдежзийклмнопрстуфхцчшщъыьэюя
Бас әріптер: АБВГДЕЖЗИЙКЛМНОПРСТУФХЦЧШЩЪЫЬЭЮЯ

Латын қарпі

Кіші әріптер: abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
Бас әріптер: ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

Bitig — туристік объектілер мен маңдайшаларда жергілікті бірегейлікті айқындау үшін қолданылады.

Кириллица

Кіші әріптер: 𐰀𐰆𐰉𐰇𐰋𐰍𐰑𐰔𐰖𐰚𐰜𐰞𐰢𐰦𐰩𐰫𐰭𐰯𐰲𐰴𐰶𐰸𐰺𐰼𐰾𐱁𐱃𐱅
Бас әріптер: 𐰀𐰆𐰉𐰇𐰋𐰍𐰑𐰔𐰖𐰚𐰜𐰞𐰢𐰦𐰩𐰫𐰭𐰯𐰲𐰴𐰶𐰸𐰺𐰼𐰾𐱁𐱃𐱅

Латын қарпі

Кіші әріптер: 𐰀𐰉𐰋𐰇𐰋𐰍𐰑𐰔𐰖𐰚𐰜𐰞𐰢𐰦𐰩𐰫𐰭𐰯𐰲𐰴𐰶𐰸𐰺
Бас әріптер: 𐰀𐰉𐰋𐰇𐰋𐰍𐰑𐰔𐰖𐰚𐰜𐰞𐰢𐰦𐰩𐰫𐰭𐰯𐰲𐰴𐰶𐰸𐰺

Тыйымдар: пропорцияларды бұрмалауға (созуға), навигацияда курсив қолдануға және бір конструкцияда екіден артық әртүрлі қаріп гарнитурасын пайдалануға қатаң тыйым салынады.

«Тірі табиғат» түстік коды

Түстік шешімдер күн сәулесінің жоғары белсенділігі және қар жамылғысы жағдайында жайлы визуалды қабылдауды қамтамасыз етуі тиіс.

Шағылыстың алдын алу үшін күңгірт беттерді (антибликті жабын) пайдалану міндетті.

Инклюзивтілік талабы: мәтін мен фонның контраст коэффициенті кемінде 1:4 болуы тиіс.

RGB 107 112 42
CMYK 55 38 100 25

RGB 69 53 40
CMYK 55 64 75 58

RGB 227 144 48
CMYK 10 50 100 0

RGB 163 151 125
CMYK 38 36 55 4

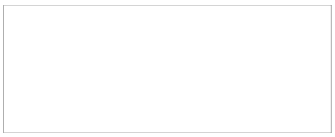
RGB 213 207 183
CMYK 17 15 30 0

RGB 82 88 44
CMYK 68 45 100 40

RGB 39 36 36
CMYK 0 8 8 85

RGB 85 85 85
CMYK 0 0 0 15

RGB 255 255 255
CMYK 0 0 0 0

RGB 4 38 61
CMYK 98 78 49 53

RGB 81 168 177
CMYK 60 20 0 20

RGB 253 249 222
CMYK 0 2 12 1

2-БӨЛІМ. МАҢДАЙШАЛАР ЖӘНЕ АҚПАРАТТЫҚ КОНСТРУКЦИЯЛАР

Маңдайша түрлеріне қойылатын техникалық талаптар

Жеке көлемді таңбалардан жасалған маңдайшалар:

Әріптердің максималды қалыңдығы (тереңдігі): 100 мм.

Фризде орналастырылған бас әріптің минималды биіктігі: 75 мм.

Бекіту: қасбет түсіндегі жасырын металл қаңқаға (RAL 7016 немесе баламасы).

Жарық қораптары (лайтбокстар):

Конструкцияның максималды қалыңдығы: 120 мм.

Алдыңғы панель материалы: қалыңдығы кемінде 3 мм күңгірт жарық шашыратқыш органикалық шыны. Ұялы поликарбонатты пайдалануға тыйым салынады (-40°C температурада деформацияланады).

Панель-кронштейндер (жалаушалы маңдайшалар):

Төменгі нүктеден жерге дейінгі минималды биіктік: 2500 мм.

Қабырғадан максималды шығыңқысы: 500 мм, конструкция ені: 500 мм.

Орнату бұрышы: қасбет жазықтығына қатаң 90°.

Бірыңғай ось қағидаты: бір ғимаратта бірнеше маңдайша болған жағдайда олардың барлығы бір көлденең сызық бойынша (әріптердің жоғарғы немесе төменгі шекарасы бойынша) теңестірілуі тиіс.

Тыйым салынған аймақтар: терезе ойықтарын, есік жақтауларын, сәндік карниздерді және ағаш ою элементтерін («бөренелі стиль») жабуға жол берілмейді.

Жарық режимі: тек ішкі жарықтандыруға немесе сыртқы бағытталған жарықтандыруға (прожекторлар) жол беріледі. Жыпылықтайтын элементтерге, «жүгіртпе жолдарға» және ашық диодтарға тыйым салынады. Түс температурасы: 2700–4000 К.

3-БӨЛІМ. АУЫЛДЫҚ НАВИГАЦИЯ ЭЛЕМЕНТТЕРІ

1-типті навигациялық стела (кіші)

Бағыт көрсететін стела. Жалпы биіктігі: 2000 мм. Негізгі материал: балқарағай (маймен сіңдіру). Ақпараттық өріс: RAL 5011 бойынша ұнтақ бояумен боялған металл. Қаріп: Montserrat Bold.

2-типті навигациялық стела (орташа)

Топтық көрсеткіш (4 бағытқа дейін). Жалпы биіктігі: 2200 мм. Ақпараттық блоктың биіктігі: 630 мм. Ені: 250 мм. Төменгі бөлігінде Берел ромбы бар сәндік белдеу (көк түс) міндетті.

3-типті навигациялық стела (картамен)

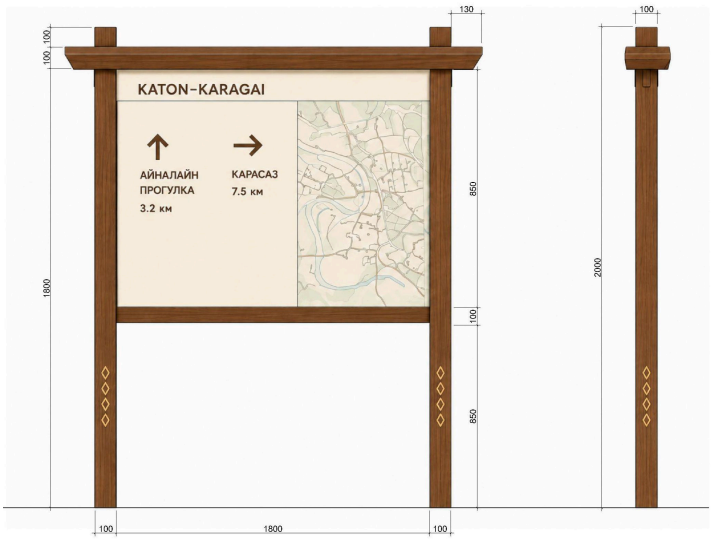
Ауыл картасы және тарихи анықтамасы бар стела. Жалпы биіктігі: 2300 мм. МГН үшін қолжетімділікті қамтамасыз ету мақсатында картаның ортасы 1400–1600 мм биіктікте орналасуы тиіс.

Ақпараттық стендтер

Параметрлері мен өлшемдері: конструкцияның жалпы биіктігі 2000 мм, ені — 2000 мм (ақпараттық өрістің ені 1800 мм болғанда). Конструкция 100×100 мм қималы тік тіректерге бекітіледі, тіректер құрылыс нормаларына сәйкес тереңдетіледі. Биіктігі 850 мм ақпараттық өріс жер бетінен 850 мм биіктікте орналастырылады, бұл ақпаратты, оның ішінде халықтың жүріп-тұруы шектеулі топтары үшін де, жайлы қабылдауды қамтамасыз етеді.

Материалдар және әрлеу: стендтің конструктивтік элементтері ағаштан немесе табиғи ағаш фактурасын имитациялайтын материалдардан, қою қоңыр қорғаныш-сәндік сіңдіргішпен өңделіп жасалады. Тіректердегі және конструкцияның жоғарғы бөлігіндегі сәндік элементтер өңірдің дәстүрлі эстетикасын бейнелейді.

Ақпараттық өрістің мазмұны: стенд өрісі навигациялық бөлікке (локациялар атаулары, бағыттар, пиктограммалар және километрмен берілген қашықтық) және картографиялық бөлікке (жергілікті жер картасы) бөлінеді.

Мекенжай аншлагтары

Жалпы габариттік өлшемдер

Көше атауы бар тақтайша:
Ені: 600 мм
Биіктігі: 160 мм

Үй нөмірі бар тақтайша (ромб):
Ені (көлденең бұрыштары бойынша): 245 мм
Биіктігі (тік бұрыштары бойынша): 300 мм

Жазулар мен мәтіндік блоктардың мазмұны

Негізгі мәтін (қазақ тілінде):

Көше атауы: ОРТАЛЫҚ (бас әріптермен, ірі қаріппен)
Объект мәртебесі: көшесі (кіші әріптермен, атаудың оң жағында)

Қайталама мәтін (ағылшын тілінде / латын қарпімен):

Көше атауы: ORTALYK
Объект мәртебесі: STREET

Үй нөмірі:

Сандық мәні: 137 (ромб тәрізді блоктың ортасында орналастырылады).

RGB 107 112 42
CMYK 55 38 100 25

RGB 81 19 6
CMYK 0 77 93 68

RGB 253 249 222
CMYK 0 2 12 1

4-БӨЛІМ. ҚОРШАУЛАР РЕГЛАМЕНТІ

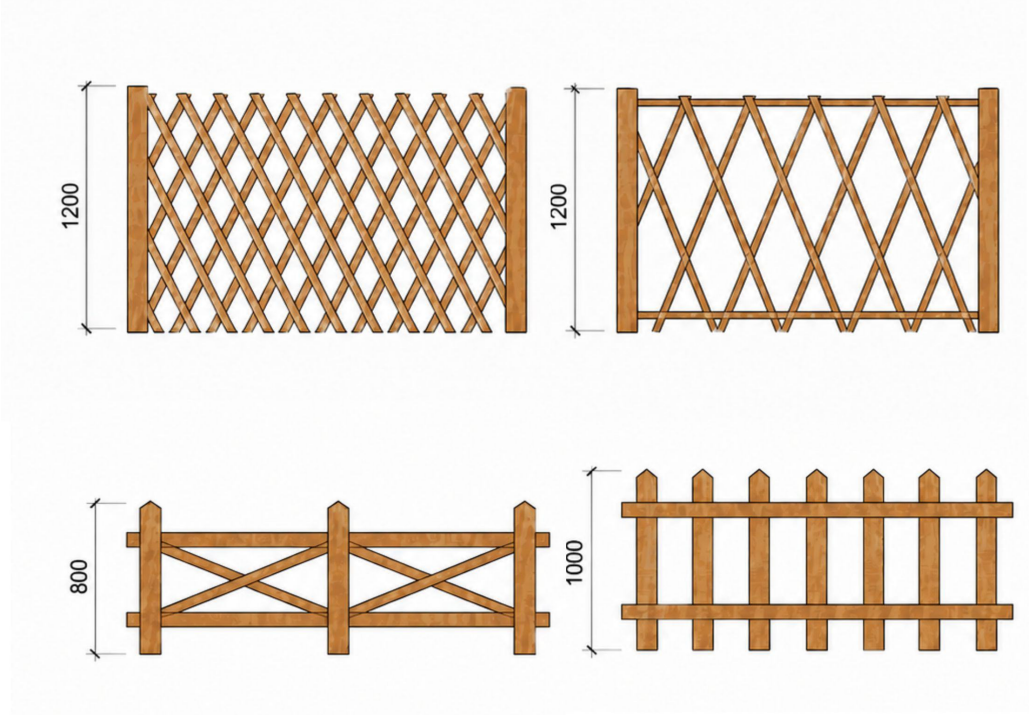
Жалпы талаптар: қоршау конструкциялары ағаш элементтерден немесе табиғи гаммадағы (табиғи ағаш реңктері) олардың баламаларынан жасалады. Қоршаулар дизайны дәстүрлі нысандарға негізделеді — оның ішінде «бөренелі» ағаш стилистикасын, торлы және торлы-диагональды өрнектерді, сондай-ақ классикалық штакетникті қолдану.

Конструкциялардың биіктігі мен түрлері:

Сәндік және аймақтарға бөлетін қоршаулар (биіктігі 800–1000 мм): жаяу жүргіншілер аймақтарын, палисадниктерді және абаттандырылатын аумақтарды визуалды бөлуге арналған. Ұштары сүйірленген тақтайшалары бар аласа штакетник немесе көлденең-айқыш секциялар түрінде орындалуы мүмкін.

Орташа биіктіктегі қоршаулар (биіктігі 1200 мм-ге дейін): қоғамдық және жеке кеңістіктерді ажырату, сондай-ақ аула шекаралары бойында қолдану үшін арналған. Әртүрлі тоқу тығыздығындағы ромб тәрізді немесе диагональды ағаш торлар түрінде орындалады.

Беріктік және қауіпсіздік: барлық ағаш элементтер өңірлік климаттық жағдайларға төзімді оттан және биологиялық зақымданудан қорғайтын, ылғалға төзімді құрамдармен міндетті түрде өңделуі тиіс. Конструкцияларда жаяу жүргіншілер тікелей жанасатын аймақтарда өткір шығыңқы бөлшектер болмауы тиіс.

5-БӨЛІМ. ФУНКЦИОНАЛДЫҚ ЖАРЫҚТАНДЫРУ ЖҮЙЕСІ

Жарықтандыру тіректері және инженерлік тораптар

Тірек түрлері:

Магистральдық: 9,0–12,0 м

Жолдық: 6,0–8,0 м

Саябақтық: 3,0–4,5 м

Жаяу жүргіншілерге арналған: 0,8–1,2 м

Техникалық талаптар:

Түс температурасы: қатаң түрде 2700–4000 K (жылы ақ).

Пайдалану: кабельдерге қызмет көрсету үшін тіректің төменгі бөлігінде ревизиялық люктің болуы міндетті.

Жиналмалы тіректер (П-ФГ): арнайы техниканың кіруі мүмкін емес аймақтарда (тар тротуарлар, рекреациялық алаңдар) орнату міндетті.

Қорғаныс: қорғаныс класы IP65-тен төмен емес, соққыға төзімділік индексі IK8-ден төмен емес.

6-БӨЛІМ. ИНКЛЮЗИВТІ ОРТА ТОРАПТАРЫ (ҚР ЕЖ 3.06-101-2012)

Пандустар және кіреберіс топтары

Пандус еңісі:

Стандартты: 1:20 (5%).
Қысылған жағдайларда (көтерілу биіктігі 800 мм-ге дейін): 1:12 (8%).

Габариттер:

Минималды ені (таза өлшемде): 1200 мм.
Бұрылу алаңының өлшемі: кемінде 1500×1500 мм.

Тұтқалар:

Екі деңгейлі, 700 мм және 900 мм биіктікте. Тұтқаның диаметрі — 35–45 мм.

Тактильді элементтер

Ескерту жолағы: ені 600 мм, кедергінің (баспалдақ, өткел, бағаналар) басталуына дейін 600 мм қашықтықта орналасады.

Контраст: тактильді плитка сары түсті болуы немесе бетпен салыстырғандағы контраст коэффициенті 1:4 болуы тиіс.

